

Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže

Šagátova ul. č. 1, 813 04 Bratislava 1

Verejný ochrana práv
Grösslingová 35
811 09 Bratislava – Staré Mesto
Slovenská republika

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/linka	Bratislava
4800/2025/KVOP 29.07.2025	GR ZVJS-06243/12-2025-7	Mgr. et Mgr. Miroslav Bečka	14. 08. 2025

Vec

Správa z monitoringu národného preventívneho mechanizmu v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Prešov – oddelenie výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove – stanovisko k odporúčaniam

Vážený pán verejný ochranca práv,

na základe Vašej žiadosti sp. zn. 4800/2025/KVOP, ktorá bola Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) doručená dňa 29. júla 2025, Vám po dôkladnom posúdení relevantných možností zasielam stanovisko k odporúčaniam uvedeným vo Vašej Správe z monitoringu národného preventívneho mechanizmu v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Prešov – oddelenie výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove (ďalej len „správa“).

Vo vzťahu k Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „ústav Prešov“)

K 1. odporúчанию.

Zabezpečiť dostatočný prísun teplej vody počas sprchovacích dní, aby sa predišlo znevýhodneniu osôb sprchujúcich sa neskôr (bezodkladne).

Problém s dodávkou teplej úžitkovej vody bol vyriešený v spolupráci so spoločnosťou KOOR, s. r. o. zabezpečujúcou prevádzku kotolne formou Garantovanej energetickej služby (GES). V mesiaci júl 2025 bolo vyvolané pracovné stretnutie so zástupcami tejto firmy, kde boli diagnostikované chyby v systéme ohrevu teplej úžitkovej vody. Na základe týchto zistení boli vykonané úpravy, ktoré odstránili problém s dodávkou teplej úžitkovej vody a zároveň boli navrhnuté ďalšie preventívne opatrenia, ktoré zamedzia problému s nedostatočným prísunom teplej vody počas sprchovacích dní.

Odporúčanie bolo akceptované, po odstránení poruchy je zabezpečený dostatočný prísun teplej vody počas sprchovacích dní v zmysle § 22 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 475/2005 Z. z.“)

K 2. odporúчанию.

Vytvoriť alebo vyhradiť vhodné priestory na vzdelávanie, individuálne pohovory a neformálne aktivity, ktoré by zvýšili kvalitu a rozsah ponúkaných činností (do 12 mesiacov).

V oddelení výkonu trestu v Sabinove prebieha vzdelávanie a kultúrna osvetová činnosť v zmysle § 33 až § 35 zákona č. 475/2005 Z. z.

V súčasnosti sú na vzdelávanie, individuálne pohovory a neformálne aktivity využívané priestory v objekte č. 153 (kultúrne - spoločenský objekt), a to miestnosť č. 101 (zhromažďovacia sála) a miestnosť č. 120 (kultúrne - spoločenská miestnosť). Taktiež na každom oddiele v oddelení výkonu trestu (objekt č. 103) sú zriadené kultúrne miestnosti, v ktorých odsúdení vykonávajú kultúrne - spoločenské aktivity. V mesiaci august 2025 v oddelení výkonu trestu v Sabinove ústav Prešov plánuje zriadiť novú multimediálnu miestnosť pre odsúdených. Vzhľadom na priestorové možnosti v oddelení výkonu trestu považujeme hore uvedené priestory za dostačujúce na vykonávanie vzdelávacích a kultúrne - osvetových činností.

K 3. odporúчанию.

Inštalovať závesy alebo deliace prvky do spoločných spích, aby bola zabezpečená dôstojnosť a súkromie osôb pri hygiene (do 12 mesiacov).

V zmysle § 22 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z. má odsúdený právo na sprchovanie najmenej dvakrát v kalendárnom týždni.

Ak to vyžaduje výkon práce, do ktorej je odsúdený zaradený, alebo iné okolnosti, umožní sa mu sprchovanie podľa potreby. Odsúdení umiestnení v oddelení výkonu trestu v Sabinove majú zabezpečené sprchovanie a osobnú hygienu podľa časového harmonogramu dňa na používanie teplej úžitkovej vody, schváleného vedúcim oddelenia výkonu trestu. Dispozícia a technické riešenie sprch na jednotlivých oddieloch objektu výkonu trestu sú v súlade s § 11 ods. 11 Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na uvedené skutočnosti toto odporúčanie akceptujeme a priestory spoločných sprch budú upravené v zmysle odporúčania.

K 4. odporúčaniu.

Urýchliť proces odstraňovania plastových krytov na oknách, aby sa zlepšila ventilácia a celkový komfort na celách (do 12 mesiacov).

Objekt oddelenia výkonu trestu v Sabinove sa nachádza v zastavanej časti mesta Sabinov, v priamej blízkosti obytných blokov, autobusovej, ako aj železničnej stanice. Plastové kryty (zábrany) sú inštalované na oknách ubytovne odsúdených (objekt č. 103) iba v časti budovy orientovanej priamo na autobusovú stanicu v počte 22 kusov. Primárne slúžia na ochranu odsúdených pred pohľadom z týchto verejných priestorov mimo oddelenia a zaručujú ich právo na bezpečnosť, súkromie a intimitu. Sekundárnym efektom týchto zábran je zamedzenie nepovoleným kontaktom odsúdených s civilným prostredím, ktoré by mohlo mať za následok marenie účelu výkonu trestu odňatia slobody. Ochranné okenné tabule nebránia prirodzenému osvetleniu, ani prísunu čerstvého vzduchu do izieb odsúdených, nakoľko izby sú otvorené, odsúdení majú možnosť vetrania, voľného pohybu po chodbách, do kultúrnych miestností, či spoločných sociálnych zariadení a sprch v oddiele. V tomto zmysle zábrany nemajú priamy negatívny vplyv na zníženie celkového komfortu na izbách. Avšak v prípade komplexnej rekonštrukcie budú tieto plastové kryty demontované.

K 5. odporúčaniu.

Zabezpečiť pravidelnú spätnú väzbu a odbornú podporu pre zdravotnícky personál, vrátane zvyšovania komunikačných zručností a prevencie vyhorenia. V prípade opakovaných sťažností na správanie konkrétnych zamestnancov odporúčame preveriť situáciu a vytvoriť priestor na supervíziu alebo intervíziu (priebežne).

V oddelení výkonu trestu v Sabinove je všetkým odsúdeným poskytovaná zdravotná starostlivosť v súlade s platnou legislatívou podľa zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z hľadiska zabezpečenia adekvátnej zdravotnej starostlivosti predstavuje komunikácia jednu z kľúčových podmienok potrebných na docelenie efektívnej liečby pacientov. Aj napriek snahe zdravotného personálu o konštruktívny dialóg s odsúdenými sa opakovane stretávame s ich nevyspytateľným, mnohokrát arogantným, či účelovým správaním, ako v priestoroch ambulancie pre odsúdených, tak aj pri výdaji liekov, najmä v prípadoch, keď ich požiadavkám nie je možné vzhľadom na platnosť interných predpisov a všeobecne záväzných noriem vyhovieť. Vo všetkých prípadoch sa verbálna komunikácia každého zdravotného pracovníka riadi pravidlami Etického kódexu príslušníka ZVJS s prihliadnutím na mentálnu úroveň príslušného klienta s cieľom dosiahnuť adekvátnu disciplínu, pričom je vynakladané značné úsilie na riešenie zdravotných, a častokrát aj iných problémov odsúdených bez akéhokoľvek znevažujúceho či ponižujúceho správania.

Vzhľadom na uvedené, odporúčanie akceptujeme. Ústav Prešov priebežne zabezpečí prostredníctvom psychológov skupiny psychodiagnostickej a konzultačnej činnosti pre zdravotnícky personál ústavu výcvik efektívnej komunikácie a nácvik komunikačných zručností ako preventívne opatrenie prípadných sťažností na správanie zamestnancov zdravotníckeho zariadenia, respektíve prevenciu ich vyhorenia.

K 6. odporúčaniu.

Posilniť dôveru v sťažnostný mechanizmus prostredníctvom edukácie odsúdených, ochrany pred odvetou a monitorovania reakcií na podania (priebežne).

V zmysle § 25 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. má právo nahliadať do korešpondencie riaditeľ ústavu alebo ním určený príslušník zboru.

V zmysle § 25 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z. z., je neprípustné nahliadať do korešpondencie ak je zjrejmé, že ide o korešpondenciu taxatívne vymenovanú v ustanovení uvedeného paragrafu.

V zmysle § 37 ods. 2 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej Republiky č. 368/2008 Z. z. ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) sa doručená korešpondencia po nahliadnutí bez zbytočného odkladu odovzdá odsúdenému, § 37 ods. 4 vymedzuje, ktorá korešpondencia sa eviduje v evidenčnej karte korešpondencie odsúdeného.

V zmysle § 36 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z. má odsúdený právo podávať žiadosti, sťažnosti a podnety Štátnym orgánom Slovenskej republiky.

V zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. sa odsúdenému umožní rozhovor s osobami a zástupcami orgánov v čase, keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave. O vykonaní takéhoto pohovoru ústav nevedie evidenciu.

V rámci každého oddielu sú na bežne prístupnom mieste (na nástenke) odsúdeným k dispozícii adresy na inštitúcie, na ktoré sa odsúdený môže obrátiť.

Na podávanie žiadostí, sťažností a podnetov prokurátorovi vykonávajúcemu dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave sú v oddelení výkonu trestu v Sabinove v zmysle § 34 Ústavného poriadku v oddelení výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „ústavný poriadok“) vo vstupnom vestibule odsúdených, oddiele s bezpečnostným režimom a budove kuchynsko- jedálenského bloku (jedáleň pre odsúdených) umiestnené uzamykateľné schránky, ktoré sú zabezpečené proti otvoreniu nepovolanou osobou a označené nápisom „Dozorový prokurátor“. Prístup do tejto schránky a kľúč od jej zámku má výlučne prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov, ktorý vykonáva dozor nad zachovaním zákonnosti v ústave. Žiadanky, ktoré odsúdení vkladajú do tejto schránky vybavuje výlučne dozorový prokurátor. Z uvedeného vyplýva, že príslušníci zboru nemajú oprávnenie nahliadať do korešpondencie adresovanej dozorovému prokurátorovi a taktiež nemajú kľúče od uvedenej

schránky. Na podávanie žiadostí, sťažností a podnetov podľa zákona č. 475/2005 Z. z., vyhlášky alebo ústavného poriadku adresovaných riaditeľovi ústavu sú v ústave vo vstupnom vestibule odsúdených a budove kuchynsko-jedálskeho bloku (jedáleň pre odsúdených) umiestnené uzamykateľné schránky, ktoré sú zabezpečené proti otvoreniu nepovolanou osobou a označené nápisom „Riaditeľ ústavu“.

Odsúdení sú prostredníctvom komunitných stretnutí informovaní o možnosti podávania sťažností, žiadostí a podnetov v zmysle platnej legislatívy.

Všetci príslušníci a zamestnanec oddelenia výkonu trestu v Sabinove, boli/sú každoročne v rámci odbornej prípravy, aktuálne v zmysle § 4 ods. 2 RRÚ č. 1 o vykonaní výcviku príslušníkov ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov v roku 2025, preukázateľným spôsobom oboznámení s Témou č. 1 – Etický kódex príslušníka a zamestnanca Zboru väzenskej a justičnej stráže, Témou č. 2 – Orientácia v medzinárodných dokumentoch zaoberajúcich sa problematikou zaobchádzania s väznenými osobami a ochranou ľudských práv a slobôd a Témou č. 8 – Dynamická bezpečnosť vrátane nácvikov komunikačných zručností potrebných na zvládanie problémových situácií vo výkone štátnej služby.

V oddelení výkonu trestu v Sabinove dlhodobo neevidujeme zo strany odsúdených žiaden podnet týkajúci sa nevhodného správania sa príslušníka/zamestnanca voči odsúdenému, ktorý napísal akýkoľvek podnet, žiadosť, sťažnosť na akúkoľvek inštitúciu.

Dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústavoch vykonáva v súlade so zákonom

č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov dozorový prokurátor, čím je zabezpečená zvýšená kontrolná činnosť organizačnej zložky zboru, o ktorej väzená osoba tvrdí, že u nej dochádza k porušovaniu všeobecne záväzných predpisov. Dozorový prokurátor doposiaľ nezistil porušenie zákona pri zaobchádzaní s odsúdenými umiestnenými v oddelení výkonu trestu v Sabinove. Ani konaním, ani opomenutím žiadneho z príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže nedošlo doposiaľ k porušeniu základných práv a slobôd odsúdených.

Odsúdení umiestnení v oddelení výkonu trestu v Sabinove majú vytvorené všetky podmienky na podávanie podnetov, žiadostí a sťažností v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov.

K 7. odporúčaniu.

Zabezpečiť edukáciu príslušníkov a ostatného personálu o neprípustnosti zastrašovania v súvislosti s podávaním sťažností a o potrebe predchádzať akýmkoľvek formám odvety voči odsúdeným (priebežne).

Všetci príslušníci a zamestnanec oddelenia výkonu trestu v Sabinove, boli/sú každoročne v rámci odbornej prípravy, aktuálne v zmysle § 4 ods. 2 RRÚ č. 1 o vykonaní výcviku príslušníkov Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov v roku 2025, preukázateľným spôsobom oboznámení s Témou č. 1 – Etický kódex príslušníka a zamestnanca Zboru väzenskej a justičnej stráže, Témou č. 2 – Orientácia v medzinárodných dokumentoch zaoberajúcich sa problematikou zaobchádzania s väznenými osobami a ochranou ľudských práv a slobôd a Témou č. 8 – Dynamická bezpečnosť vrátane nácvikov komunikačných zručností potrebných na zvládanie problémových situácií vo výkone štátnej služby.

Príslušníci oddelenia sú počas porád oddelenia pravidelne upozornení na dodržiavanie slušného správania sa voči osobám s ktorými prichádzajú počas výkonu služby do styku a zároveň sú upozornení na dodržiavanie Etického kódexu, ktorý majú napríklad aj referenti režimu zapracované v smerniciach na výkon režimových činností.

V zmysle § 1 ods. 2 RRÚ č. 32/2024 o zabezpečení skupinovej supervízie v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Prešov sa skupinovej supervízie na základe vlastného záujmu môže zúčastniť príslušník zboru, ktorý má nárok na dodatkovú dovolenku. Nadriadený príslušníka hlási účasť na skupinovej supervízii v Prešove vedúcemu oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu a v Sabinove vedúcemu oddelenia výkonu trestu v Sabinove. Doposiaľ nikto z príslušníkov ústavu neprejavil záujem zúčastniť sa skupinovej supervízie.

K 8. odporúčaniu.

Vytvoriť podmienky na dôverný rozhovor s vedením alebo odborným personálom, aby odsúdení mohli bezpečne a otvorene hovoriť o problémoch (priebežne).

Odborný personál má v ubytovni odsúdených (objekt č. 103) zriadené vlastné kancelárie v ktorých realizujú dôverné rozhovory s odsúdenými. Rozhovory odsúdených s vedením ústavu sa realizujú v miestnosti č. 232 v ubytovni odsúdených už dlhodobo. Z uvedeného vyplýva, že v oddelení výkonu trestu v Sabinove sú vytvorené podmienky na realizáciu dôverných rozhovorov, či už s odborným personálom, tak aj s vedením ústavu.

K 9. odporúčaniu.

Zabezpečiť dostupnosť slúchadiel pri realizácii video návštev tak, aby bola zaistená nerušená a dôverná komunikácia odsúdených s blízkymi, aj v podmienkach spoločného priestoru (priebežne).

Slúchadlá na realizáciu video návštev, aby bola z aistená nerušená a dôverná komunikácia odsúdených s blízkymi príbuznými, boli ústavom zakúpené v mesiaci máj 2025 a ihneď boli dané do užívania odsúdeným.

K 10. odporúčaniu.

Prehodnotiť nutnosť prítomnosti pedagogických zamestnancov pri vychádzkach na ihrisko a pri vzdelávacích aktivitách, ktoré nemajú odborný obsah, a zvážiť ich zabezpečenie iným personálom (priebežne).

V zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z., na splnenie účelu zaobchádzania podľa § 11 určený pedagóg vypracuje pre odsúdeného program zaobchádzania.

V zmysle § 11 zákona č. 475/2005 Z. z. je zaobchádzanie s odsúdeným súhrn aktivít, ktorých účelom je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností podľa tohto zákona, podporovať a rozvíjať zmysel pre zodpovednosť, dodržiavanie zákonov a spoločenských noriem, pozitívne osobnostné vlastnosti, úctu k iným, sebaúctu a pozitívny vzťah k rodine. Pri zaobchádzaní s odsúdeným sa dbá aj na obmedzovanie nepriaznivých vplyvov väzenského prostredia.

V zmysle § 3 ods. 4 RMS č. 16/2015 o zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými v znení neskorších predpisov (ďalej len „RMS č. 16/2015“), zaobchádzanie s odsúdenými na zverenom úseku koordinuje a usmerňuje pedagóg. Zvereným úsekom sa na účely tohto rozkazu v zmysle § 3 ods. 5 rozumie skupina odsúdených, u ktorej príslušný pedagóg zabezpečuje

zaobchádzanie.

V zmysle § 23 ods. 1 vyhlášky a v zmysle § 11 ods. 2 RMS č. 16/2015, pedagóg oddielu, do ktorého je odsúdený umiestnený po pobyte v nástupnom oddiele, vypracuje po pobyte v nástupnom oddiele program zaobchádzania. Program zaobchádzania o. i. obsahuje v zmysle § 23 ods. 4 písm. b) vyhlášky a §11 ods. 5 RMS č. 16/2015 aj aktivity vo voľnom čase. V zmysle § 1 ods. 3 RGR č. 61/2023 o vzdelávaní a kultúrno-osvetovej činnosti v podmienkach výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „RGR č. 61/2023“) sa kultúrno-osvetovou činnosťou o. i. rozumie zaraďovanie obvineného a odsúdeného do záujmovej umeleckej, športovej a inej krúžkovej činnosti realizovanej ústavom, účasť obvineného a odsúdeného na organizovaných kultúrnych podujatiach, športových podujatiach, ďalších voľnočasových podujatiach všeobecného charakteru organizovaných ústavom.

V zmysle § 14 ods. 2 RGR č. 61/2023, pedagóg, ktorý vypracúva program zaobchádzania, môže určiť v programe zaobchádzania v časti aktivity vo voľnom čase odsúdenému povinnosť zúčastniť sa krúžkovej činnosti.

V zmysle § 17 ods. 4 RGR č. 61/2023 aktivity oddielu koordinuje pedagóg.

V zmysle § 4 ods. 1 Organizačného usporiadania a popisov služobných činností príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a popisu pracovnej činnosti zamestnanca Zboru väzenskej a justičnej stráže oddelenia výkonu trestu v Sabinove Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „organizačné usporiadanie“) sa oddelenie organizačne a funkčne člení na úsek režimovej činnosti a úsek pedagogických činností.

V zmysle §10 ods. 4 písm. j) organizačného usporiadania, pedagóg sa pri zaobchádzaní s odsúdenými riadi všeobecnými pedagogickými zásadami a využíva metódy a formy pedagogického pôsobenia, pričom venuje zvýšenú pozornosť odsúdeným, ktorí vyžadujú osobitú pozornosť; ak má kvalifikačné predpoklady a absolvoval príslušný výcvik uplatňuje v zaobchádzaní s odsúdenými individuálne a skupinové formy zaobchádzania podľa osobitného predpisu.

V zmysle § 10 ods. 4 písm. q) organizačného usporiadania, pedagóg komplexne organizačne zabezpečuje kultúrno-osvetovú činnosť s odsúdenými zverenej skupiny.

V zmysle § 48 ods. 3 písm. a) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, je policajt povinný plniť svedomite úlohy, ktoré sú mu uložené ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj úlohy uložené rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených, ak bol s nimi riadne oboznámený.

Režimová činnosť v oddelení výkonu trestu v Sabinove sa realizuje v súlade s RGR č. 30/2022 o režimovej činnosti a organizačného usporiadania (vychádzky odsúdených v oddelení výkonu trestu v Sabinove zabezpečujú príslušníci z úseku režimových činností).

Vzhľadom na vyššie uvedené, ako aj z dôvodu bližšieho spoznania odsúdeného pedagógom o. i. aj v oblasti trávenia voľného času počas výkonu trestu, ktorý je jedným z bodov programu zaobchádzania a taktiež z dôvodu, že pedagóg vykonáva dohľadovú činnosť na ihrisku v trvaní približne 2 hodiny za týždeň (pracovný fond pedagóga je 40 hodín za týždeň) a v neposlednom rade vzhľadom aj na skutočnosť, že ihrisko je umiestnené v tesnej blízkosti ochranného pásma a ochranného múru, kde sme v minulosti zaznamenali nedovolenú činnosť odsúdených, z preventívno-bezpečnostných dôvodov zabezpečuje dohľad nad aktivitami realizovanými na ihrisku pedagóg.

K 10. odporúčaniu.

Transparentne komunikovať kritériá pre výber do práce a zvážiť zavedenie pracovných činností aj pre osoby s obmedzenou spôsobilosťou (priebežne).

Všetci odsúdení sú počas pobytu v nástupnom oddiele v tunajšom oddelení o. i. v zmysle § 15 ods. 8 RMS č. 16/2015 informovaní o postupe a podmienkach zaradzovania odsúdených do práce.

Podľa § 55 ods. 2 vyhlášky sa zaraďovanie odsúdených do práce a ich preradenie vykonáva v súlade s programom zaobchádzania, zdravotnou klasifikáciou, využitím odbornej kvalifikácie a bezpečnostným hľadiskom. O zaradení odsúdeného do práce alebo o jeho preradení rozhoduje riaditeľ ústavu spravidla na návrh komisie.

Zaraďovanie odsúdených do práce sa v oddelení výkonu trestu v Sabinove realizuje v súlade s RGR č. 30/2024 o zamestnávaní obvinených a odsúdených a o zaraďovaní obvinených a odsúdených na pracoviská.

V prípade, že odsúdený pracovne zaradený nie je, v rámci oddelenia výkonu trestu v Sabinove vykonáva činnosti pre všeobecný rozvoj osobnosti odsúdeného v súlade s § 46 zákona, RGR č. 23/2018, ktorým sa určuje rozlišovanie činnosti obvinených a odsúdených pri zabezpečovaní prevádzky ústavu na výkon väzby, ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnice pre obvinených a odsúdených a RRÚ č. 16/2018, ktorým sa upravuje rozlišovanie činnosti obvinených a odsúdených pri zabezpečovaní prevádzky ústavu.

V rámci oddelenia výkonu trestu v Sabinove príslušníci z úseku zamestnávania, výroby a odbytu o. i. pravidelne realizujú celoustavné aktivity – prednášky, so zameraním na zaraďovanie/vyradenie odsúdených do/z práce a ochotne v rámci týchto prednášok vedú na túto tému s odsúdenými diskusiu.

K 11. odporúčaniu.

Zvážiť zabezpečenie chladničiek na oddieloch a rozšírenie otváracích hodín bufetu, aby sa zvýšila dostupnosť a praktická využiteľnosť potravín (priebežne).

Nákup potravín pre odsúdených v oddelení výkonu trestu v Sabinove je zabezpečený v zmysle § 30 zákona č. 475/2005 Z. z. a v zmysle interných predpisov, RGR č. 29/2025 o monitoringu predajných cien tovarov v predajniach pre obvinených a odsúdených a RRÚ č. 12/2022, ktorým sa určuje jednotný sortiment tovaru v predajniach zriadených v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Prešov. Povinnosť umiestnenia chladničiek na jednotlivých oddieloch neukladá žiadny zákon ani interný predpis. V súčasnej dobe je mimo výstupného oddielu oddelenia výkonu trestu v Sabinove, ktorá je súčasťou určeného štandardu, umiestnená jedna chladnička v otvorenom oddelení ústavu. Ústav Prešov disponuje informáciami z praxe, kedy je uvedená chladnička využívaná predovšetkým majetnejšími, finančne lepšie zabezpečenými odsúdenými, čo občasne vedie ku konfliktom, prípadne k nedovolenej činnosti odsúdených, ktorých finančné zabezpečenie nie je ideálne. V oddelení výkonu trestu v Sabinove v súčasnosti prevádzkuje bufet pre odsúdených firma J&G group, s. r. o., na základe Zmluvy o nájme nebytových priestorov č. UVVaUVTOS-02051/32-PO-2024 (ďalej len „zmluva“). Na základe tejto zmluvy sú dohodnuté otváracie hodiny každý štvrtok v čase od 09.30-13.30 hod. a od 15.30-18.00 hod.. V prípade potreby, v súlade s článkom IV. tejto zmluvy, so súhlasom riaditeľa ústavu respektíve vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti je možné túto dobu predĺžiť na nevyhnutne potrebný čas, čím je zabezpečená dostatočná dostupnosť nákupu potravín.

Vo vzťahu ku Generálnemu riaditeľstvu zboru

K 1. odporúčaniu.

Do doby začatia používania telesných skenerov, nahradiť spôsob vykonávania dôkladných osobných prehliadok dvojkrokovou metódou.

Dňa 1. marca 2024 nadobudol účinnosť Rozkaz ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 2/2024 o zabezpečovaní ochrany Zborom väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „RMS č. 2/2024“), ktorý okrem iného v štvrtej časti upravuje spôsob vykonávania prehliadok vykonávaných príslušníkmi zboru. Nová právna úprava predmetných ustanovení vychádza jednak zo samotného účelu ich vykonávania, ako preventívno-bezpečnostného opatrenia, v prijateľnom a akceptovateľnom kontexte odporúčaní vnútroštátnych a medzinárodných orgánov a inštitúcií, ktoré závažným spôsobom neohrozia bezpečnosť personálu zboru alebo väznených osôb. Najzásadnejšou zmenou v spôsobe vykonávania prehliadok väznených osôb je z nášho pohľadu zrušenie obligatórnej a rutínnej povinnosti vykonávania dôkladných osobných prehliadok v určitých situáciách, respektíve určitej kategórii väznených osôb, čím sa vytvára priestor pre individuálne posúdenie nevyhnutnosti vykonania prehliadky, jej spôsobu, s možnosťou využitia menej invazívnych prostriedkov, s ohľadom na možné bezpečnostné riziká a s prihliadnutím najmä na závažnosť spáchanej trestnej činnosti, fyzickú zdatnosť, nebezpečnosť alebo na poznatky preventívno-bezpečnostného charakteru smerujúce k riziku násilného správania, útoku alebo iných udalostí, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť. Konkrétne ide o ustanovenia § 37 ods. 2, § 38 ods. 6 RMS č. 2/2024, podľa ktorých sa počas generálnych prehliadok a čiastkových prehliadok môžu vykonať aj dôkladné osobné prehliadky obvinených a odsúdených. V prípade generálnej prehliadky sa upúšťa od možnosti hromadného vykonávania dôkladných osobných prehliadok na chodbách a podmieňuje sa ich realizácia v priestoroch cely, izby alebo v inom vhodne upravenom priestore. V § 40 RMS č. 2/2024 sa stanovuje okruh funkcií, ktoré vzhľadom na charakter výkonu ich služobnej činnosti nie sú povinné osobné prehliadky väznených osôb vykonávať tak, aby sa v maximálnej možnej miere eliminovalo narušenie vzájomného dôverného vzťahu s väznenou osobou pri využívaní foriem, metód a prostriedkov v zaobchádzaní. V § 41 a § 42 RMS č. 2/2024 sa s cieľom čo najmenšieho počtu vykonávaných osobných prehliadok precizujú situácie, pri ktorých sa vykonáva preventívna osobná prehliadka a dôkladná osobná prehliadka, pričom sa do osobitného postavenia dostáva skupina odsúdených zaradených v otvorenom oddelení, pri ktorej sa nevykonáva, či už preventívna osobná prehliadka pri opustení izby alebo oddielu, alebo dôkladná osobná prehliadka pred a po vykonaní návštevy priamym kontaktom. Taktiež sa v predmetných ustanoveniach pri ostatných odsúdených dôkladné osobné prehliadky vykonávajú iba v prípade kontaktných návštev. Pri bezkontaktných návštevách je postačujúcou preventívna prehliadka. V § 42 RMS č. 2/2024 sa explicitne uvádza ako prioritný spôsob vykonávania dôkladnej osobnej prehliadky celotelový skener.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že postupná humanizácia podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody vyplývajúca zo zrušenia niektorých obmedzení na jednej strane, musí so sebou prinášať aj adekvátne opatrenia smerujúce k zachovaniu úrovne bezpečnosti a zabráneniu prieniku nepovolených vecí do ústavov na strane druhej. Privítali by sme, ak by sa aj zo strany verejného ochrancu práv našla podpora a prostredníctvom iniciatívnych krokov sa vyvíjal tlak na kompetentné orgány k zlepšeniu podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody v oblasti dostatočného finančného krytia v rozpočte zboru na obstaranie telesných skenerov.

Vzhľadom na vyššie uvedené odporúčanie nie je potrebné akceptovať, nakoľko považujeme súčasnú právnu úpravu vykonávania dôkladných osobných prehliadok, či už v zmysle zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov, ako aj RMS č. 2/2024 vzhľadom na technické možnosti zboru za adekvátnu.

K 2. odporúčaniu.

Zvážiť obnovenie supervízneho procesu pre odborný personál vo výkone trestu a väzby, pričom dôraz by mal byť kladený na dôveru a prispôsobenie formy supervízie potrebám zamestnancov. Súčasťou obnovy by mala byť aj kampaň zameraná na zrozumiteľné vysvetlenie významu supervízie, zapojenie zamestnancov do plánovania a využitia externých supervízorov. Cieľom je zabezpečiť bezpečný a podporný priestor na reflexiu praxe, ktorý prispieva k prevencii vyhorenia a udržiavaniu kvality práce s väznenými osobami (do 6 mesiacov).

Skupinová supervízia sa v Zbore väzenskej a justičnej stráže začala realizovať v každom ústave od roku 2017 v súlade s Rozkazom generálneho riaditeľa č. 57/2017, ktorý bol následne v roku 2019 aktualizovaný (v rozsahu možnosti zúčastňovať sa na skupinovej supervízii na základe rozhodnutia riaditeľa ústavu alebo na základe vlastného záujmu).

Skupinové supervízie sa v ústavoch realizovali pre príslušníkov ustanovených do funkcie:

- vedúci oddelenia výkonu väzby ústavu, vedúci oddelenia výkonu trestu ústavu, vedúci oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu ústavu, vedúci otvoreného oddelenia ústavu,
- vedúci oddelenia, skupiny alebo referátu psychodiagnostickej a konzultačnej činnosti ústavu,
- pedagóg, sociálny pracovník, psychológ oddelenia výkonu trestu ústavu, psychológ oddelenia, skupiny alebo referátu psychodiagnostickej a konzultačnej činnosti ústavu,
- samostatný referent, referent režimu, samostatný referent režimu.

V roku 2018 bolo pre 18 ústavov zrealizovaných 280 supervíznych stretnutí, spolu pre 1 456 supervidovaných osôb. Skupinové supervízie viedol externý, akreditovaný supervízor. V roku 2018 boli uzatvorené dohody o vykonaní práce s 20 supervízormi.

Napriek odporúčaniu boli na ústavoch tvorené prevažne zmiešané supervízne skupiny (referenti a odborný personál) v počte 155 skupín. 30 skupín bolo vytvorených z pedagógov, sociálnych pracovníkov a psychológov a 95 skupín čisto z referentov režimu.

Práve uvedená heterogénna štruktúra skupín spôsobila, že o supervíziu v zbore začalo mať záujem menej príslušníkov, čo odôvodňovali nasledovne: zlé zloženie skupiny, rozdielne kompetencie a právomoci v rámci väzenskej služby, rozdielna motivácia, nedôvera, obava z donášania, neznalosť väzenského prostredia zo strany supervízora a pod. Spätné väzby boli aj pozitívne (otvorenosť kolegov, spoločné problémy, priestor na sebayjadrenie, riešenie konfliktov, odbreňujúce techniky a pod.) avšak napriek uvedenému sa realizácia skupinových supervízií v zbore naďalej nerealizovala.

V roku 2024 pristúpil zbor aj s ohľadom na zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov na pilotné overenie realizácie skupinových supervízií pre vybranú skupinu príslušníkov, ktorí sú ustanovení do funkcie sociálny pracovník. Skupinové supervízie spolu v rozsahu 12 hodín za rok 2024 sa realizovali pre 2 supervízne skupiny (1 skupina cca 20 sociálnych

pracovníkov) online formou a jedno supervízne stretnutie / 1 skupina sa realizovalo prezenčne. Tento model bol implementovaný aj v roku 2025 v rozsahu 15 hodín.

Supervíziu pre skupinu sociálnych pracovníkov v roku 2024 a 2025 zabezpečovala 1 akreditovaná externá supervízorka.

Skupinová supervízia bola aj z dôvodu homogénneho zloženia skupiny hodnotená pozitívne, na čo s požiadavkou na realizáciu supervízie reflektovali napr. aj príslušníci ustanovení do funkcie pedagóg vzdelávania. Dôležitým a nie menej významným faktorom na hodnotení bol výber supervízorky. Odporúčania účastníkov skupinovej supervízie na realizáciu supervízie a formu boli: realizovať supervíziu 4 – 6 krát ročne, bez ohľadu na formu realizácie (online, prezenčne) čo súvisí s rozdielnym vnímaním bezpečia a kontaktu účastníkov, realizácia skupinovej supervízie v rámci ktorej by v skupine boli odborní zamestnanci funkčne zaradení v rôznych profesiách (sociálny pracovník, psychológ, pedagóg, pedagóg vzdelávania, špeciálny pedagóg) by predstavovala v praxi perspektívu najmä v prípade realizácie supervízie zameranej na prehlbovanie odborných kompetencií, získavanie spätnej väzby a posilnenie tímovej súdržnosti.

Z dôvodu reflektovania na vyššie uvedené, ako aj na potrebu zvyšovania podpory, stimulácie, kontinuálneho rozvoja, sebapoznávania, overovania správnosti používaných postupov pri zaobchádzaní s väznenými osobami a potrebu psychohygieny zbor v roku 2025 zapracoval podmienky realizovania intervízie a skupinovej supervízie do novelizovaného RGR o vzdelávaní príslušníkov a zamestnancov zboru. Zapracovanie postupu, cieľov, formy, rozsahu, organizačného zabezpečenia a metodiky realizácie intervízie a supervízie v podmienkach zboru do novelizovaného rozkazu bolo na základe rozhodnutia Rady pre vzdelávanie predložené na pripomienkové konanie. Po ukončení procesu v rámci pripomienkového konania budú intervízia a supervízia v zbere neoddeliteľnou súčasťou vzdelávania, ktorej cieľom je zabezpečiť odbornú kvalitu pomáhajúcich činností s väznenými osobami, upevniť odborné štandardy a profesijnú integritu a najmä predchádzať syndrómu vyhorenia u príslušníkov, ktorí sú v dennom kontakte s väznenými osobami a podieľajú sa priamo na zaobchádzaní.

Zároveň do uvedeného rozkazu zbor zakomponoval aj intervíziu, ktorá sa v zbere realizovala, avšak ciele, princípy, obsah a organizačné zabezpečenie neboli uchopené v žiadnom predpise. Intervíziu ako formu profesijnej podpory medzi kolegami, založenú na vzájomnom zdieľaní skúseností, poskytovaní spätnej väzby a spoločnom hľadaní riešení bez riadiacej autority zvoľáva a sprevádza intervízor/koordinátor.

Individuálna supervízia sa v zbere nerealizuje a ani pripravované interné predpisy neustanovujú realizovanie tejto formy supervízie. Uvedené nie je iba reflexiou na ekonomickú situáciu, ale s ohľadom na bezpečnosť a efektívne využívanie zdrojov (účasť príslušníka zboru na supervízii sa započítava do času výkonu štátnej služby, čím nedochádza k pomernému zníženiu čerpania zákonných náležitostí), špecifickú formu záťaže, podporu tímovej súdržnosti, normalizáciu zážitkov pri spracovávaní náročných situácií, spoločné zvládanie krízových situácií, rozvoj profesionálnej identity a etiky je skupinová supervízia štandardným nástrojom starostlivosti o mentálne zdravie a profesionálnu kvalitu práce v bezpečnostných zložkách.

Po nadobudnutí účinnosti vyššie uvedeného rozkazu bude s predpisom oboznámený každý jeden príslušník, čo zvyšuje povedomie príslušníkov o možnosti riešenia rôznych situácií prostredníctvom supervízie a intervízie. Zároveň bude osвета realizovaná aj prostredníctvom odboru výkonu väzby a výkonu trestu, ktorý metodicky zastrešuje činnosť príslušníkov v priamom výkone s väznenými osobami.

K 3. odporúčaníu.

Podporiť rozšírenie systému pedagógov vzdelávania vo všetkých ústavoch, vrátane zriadenia samostatných miest, ktoré umožnia systematickejšiu a individuálne zameranú prácu (do 12 mesiacov).

Vzdelávanie a kultúrno-osvetová činnosť patria medzi strategické nástroje resocializačného procesu a prevencie recidívy, preto sú všetky procesy súvisiace so vzdelávaním a voľnočasovými aktivitami systémovo manažované a zabezpečované prostredníctvom odborného personálu. V 18 ústavoch na Slovensku je k 01. 08. 2025 celkovo zriadených 38 funkčných miest, z nich 22 pre pedagógov vzdelávania a 16 pre samostatných referentov režimu – špecialistov, ktorí v jednotlivých ústavoch zodpovedajú za formálne vzdelávanie, organizáciu krúžkovej činnosti a kultúrno-osvetové aktivít, za realizáciu resocializačných a výchovno-vzdelávacích programov, organizujú a riadia odber dennej tlače a časopisov, zodpovedajú za činnosť väzenskej knižnice a spolupracujú s ďalším odborným personálom pri zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými. Ich činnosť odborne koordinuje Odbor výkonu väzby a výkonu trestu Generálneho riaditeľstva zboru, ktorý okrem metodických usmernení a konzultácií zabezpečuje pre uvedený odborný personál aj celoživotné vzdelávanie (napr. v septembri 2024 sa pre pedagógov vzdelávania na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre realizovalo špecializačné vzdelávanie „Manažér ďalšieho vzdelávania“), supervízne a intervízne stretnutia, celoslovenské porady a semináre a realizuje evaluáciu formálneho a neformálneho vzdelávania väznených osôb.

Pre informáciu uvádzame v prílohe aj počty miest pedagógov vzdelávania, ktoré sú systemizované k júlu 2025.

K 4. odporúčaníu.

Zvážiť rozšírenie metódy splyvajúceho čítania SFUMATO do ďalších ústavov, a to najmä tam, kde sa pracuje s nízkogramotnými osobami alebo osobami zo sociálne znevýhodneného prostredia; odporúčame umožniť pedagógom absolvovať školenie na túto metódu na náklady zboru (priebežne).

Súčasťou Národného projektu „Šanca na návrat“, ktorého hlavným cieľom je u osôb vo výkone trestu odňatia slobody znížiť riziká sociálneho vylúčenia a zvýšiť kompetencie pri uplatnení sa na trhu práce, bola aj tvorba metodiky, učebných osnov a učebného plánu vzdelávania dospelých odsúdených osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami v elementárnej komunikačnej a numerickej gramotnosti. Metodika bola spracovaná podľa učebníc pre špeciálne základné školy a obsahuje systém, v ktorom je vzdelávanie rozdelené do jednotlivých modulov s celkovou časovou dotáciou 200 vyučovacích hodín. Pilotné overovanie bolo zrealizované v 10 ústavoch a do výslednej metodiky a pracovných listov boli zapracované návrhy na zmeny nielen zo strany lektorov jednotlivých kurzov ale aj odbornej recenzentky. S prihliadnutím na špecifiká dospelých osôb a väzenského prostredia bol vytvorený aj doplnkový učebný materiál – Väzenský šlabikár. Súčasťou metodických materiálov kurzu pre negramotných je odporúčanie rešpektovať osobitosti individuality každého jednotlivca, čo je možné dosiahnuť efektívnou aplikáciou rôznych vyučovacích metód. Rovnaké platí pri využívaní metód určených na nácvik čítania medzi ktoré patrí hlásková analyticko-syntetická metóda, implicitno-deduktívne metódy ale aj metóda splyvajúceho čítania Sfumato®. Aplikácia inovatívnej a veľmi špecifickej metódy Sfumato® pri využívaní je viazaná nielen na absolvovanie vzdelávacieho programu, ktorý pozostáva aj z praktického výcviku, ale jej výber konkrétnym lektorom musí byť podmienený aj jeho vnútornou motiváciou. Preto bola Odborom výkonu väzby a výkonu trestu

generálneho riaditeľstva v roku 2024 požiadaná pani pedagogička vzdelávania z ústavu Prešov, ktorá je v uvedenej metodike zaškolená, aby ju otestovala v rámci kurzu pre negramotných v ústave Sabinov. Dňa 30. 10. 2024 bola na celoslovenskej porade a odbornom seminári pedagógov vzdelávania táto metóda prezentovaná a predstavené prvé skúsenosti s jej využitím pri nácviku čítania a písania v kurze pre negramotných odsúdených. Prítomní pedagógovia boli tiež informovaní o možnosti, v prípade záujmu, zúčastniť sa seminára na získanie oprávnenia aplikovať metodiku Sfumato® na náklady zboru. V súčasnosti prebieha analýza miery potreby zaradenia do kurzu pre negramotných, ktorá sa vyhodnocuje zberom dát zo všetkých ústavov na mesačnej báze. Tie sa do zbernej tabuľky zadávajú na konci každého kalendárneho mesiaca na základe vstupnej pedagogickej diagnostiky, v rámci ktorej sa zisťujú počty odsúdených s problémami v oblasti čítania, písania a počítania. Zároveň sa sumarizuje počet odsúdených, ktorí boli zaradení do kurzu pre negramotných v jednotlivých ústavoch na Slovensku a celkový počet odsúdených, ktorí počas roka 2025 absolvujú kurz pre negramotných v celom rozsahu 200 hodín. Súčasťou analýzy je aj vyhodnocovanie úspešnosti absolventov kurzov, ktorá sa realizuje pomocou štandardizovaného testu, ktorý vypracováva každý účastník kurzu pre negramotných po zaradení a na konci kurzu. Aktuálne je v siedmych ústavoch do kurzov pre negramotných celkovo zaradených 30 odsúdených a 2 obvinení. Takto nastavený systém nám umožňuje objektívne zhodnotiť nielen výšku potreby zaradenia do kurzu pre negramotných v jednotlivých ústavoch ale aj efektívnosť využívaných metód, čo bude aj predmetom odbornej diskusie na celoslovenskej porade a seminári pedagógov vzdelávania v novembri 2025.

gen. Mgr. JUDr. Ing. Ľubomír Klištinec
generálny riaditeľ

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

Telefón

E-mail

Miroslav.BECKA@zvjs.sk

Internet

<http://www.zvjs.sk>

IČO

00212008